

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Chestiunea bis. din România și autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.

III

Am citat mai pe larg aceste dispoziții ale legii, ca să-și poată face și ceice până acum n'au avut ocazie o idee despre litera și spiritul ei.

Cum se pun în practică aceste dispoziții ale legii, ne spun ziarele de dincolo... Intr'un număr mai recent al ziarului „Din Tară” nr. 11 a. c., un preot ne face următoarele destăinuiri: „Cine cetește legea și mai ales cine știe cum s'au făcut alegerile pentru Consistoriu, vede că n'au putut fi alegeri, ci parodii de alegeri. Cine-și bate capul să priceapă regulamentul după care s'au făcut alegerile, prinde numai decât sfruntatul neadevăr din afirmările celor ce sprijină Consistoriul. *Preoții din Consistoriu numai aleși clerului nu se pot numi*, numai expresia voinței noastre nu sunt. Și cum oare ar fi, când, din cei patru votați de preoți, ministrul confirmă unul? Așa cel puțin s'a petrecut lucrul la noi, în eparhia Buzăului, unde cel confirmat (din păcate) la alegeri avuse un număr de voturi cu mult mai mic, decât un altul, care, de sigur, merita mai mult în ochii preoțimii. Dar nu de interesele noastre s'a ținut seamă, ci de cele politice; d. ministru și-a numit omul. Alegerea, dacă s'a făcut, a fost numai de formă. Lucrul se poate vedea mai bine și de acolo, că dela vot, tot prin dispoziție de regulament, s'a exclus o parte însemnată din cler, elementul tinăr, care, în împrejurările de față, putea fi de mult folos etc.”

După toate aceste espuneri, întreb pe oricare cetitor: când ministrul are ultimul cuvânt în chestiuni interne bisericesti, începând de jos dela parohii, trecând peste școalele teologice, protopopi și con-

sistorele eparhiale, până sus la consistorul superior, la arhieriei, episcopi, mitropoliți și sf. Sinod, putând face neexistente multe din hotărârile acestora, — atunci să mi se spună: *cine este autoritatea supremă în biserica ortodoxă din România?* Cum se vor simți membrii corporațiilor celor mai înalte bisericesti, când, aproape la fiecare obiect ce-l discută, vor trebui să-și îndrepte privirile spre gestul de aprobare ori reprobare al ministrului?

Mai întreb și răspund cu dl N. Iorga, care a combătut legea în cameră mai canonică decât cum au apărut-o unii dintre ahieriei bisericii:

„De ce vine d. ministru cu această reformă?”

„Bisericii nu-i folosește. D. ministru poate să-și închipue, totuși, că în unele privințe îi folosește; veți vedea că nu-i folosește. Din reforma aceasta reiese însă dreptul ministrului de a stăpâni, cu mult mai depline puteri, decât cum stăpânește până acum, biserica, și de a face ca în biserică să se miște totul după cum voeste ministrul. Acum ministrul actual este un om care nu va abuza de dreptul acesta, dar cine ne garantează, că nu va veni un ministru, pe mâna căruia să nu poți să dai biserica țării tale, care este un lucru așa de traianic și care a durat prin atâtea întâmplări prin care a trecut viața națională — și voința lui Dumnezeu se cuprinde atât de mult într'ansa, încât nu poți să o arunci, ca pe o împărțire a unei vieți administrative, la dispoziția cutărui ministru din cutare sau cutare guvern. Oamenii se schimbă: unii sunt mai buni, alții mai răi. *Ferească Dumnezeu de un ministru rău, cu tendinți cotropitoare, având la îndemână acest mijloc de a stăpâni biserica!*”⁽¹⁾

⁽¹⁾ Legea sinodală. Discurs ținut în ședința camerei dela 23 Martie 1909 în „Neamul Rom.” a. IV, nr. 31 2.

Dar să revin la teza, dela care am pornit: *libertatea bisericii*. E greu să vorbești de libertate în biserica României, ferecată de toate părțile. Dar, dacă noi, bazați pe principiile canonice, susținem, că libertatea bisericii e „un postulat și un drept cardinal al ei”, dacă susținem, că autonomia bisericii e „un element constitutiv și o instituție canonică a ei” — atunci să mi se dea voie să scot *concluziunea*, că noua lege sinodală din Biserica României, care nu respectă nimic din toate acestea, *nu este o lege canonică*.

Cei ce susțin premisele înșirate dar nu scot concluzia aceasta, ci se rețin de a consimți ori a nu consimți cu noua lege, aceia merg până la jumătate calea, și apoi se opresc, dupăcum presupun eu — din considerațiuni de tact.

Cei ce susțin premisele amintite, dar cu toate acestea scot concluzia contrară, că adevărat legea este bună și canonică, aceia nu-și dau bine seama de contrazicerea în care se află. Felul de a conclud al acestor din urmă e așa:

Autonomia bisericii e o instituție canonică,

Legea care nu respectă autonomia bisericii nu e canonică,

Noua lege sinodală nu respectă autonomia bisericii,

Ergo: Noua lege sinodală e canonică.

Cu o astfel de logică, evident, nu se poate lămuri o lege și starea de lucruri pe care-i chemată s'o creeze în biserică, ci se incurcă numai totul prin lipsa de consecvență în judecată. Singura concluziune dreaptă, care se poate scoate din premisele date, e: că legea sinodală nu este canonică, precum a recunoscut sf. Sinod împreună cu episcopul de Roman, învoindu-se să ceară modificarea ei, cu ceea ce a consimțit și ministrul cultelor.

Acesta e punctul de vedere pe care am stat cu consecvență de

principii, când am luat apărarea părintelui episcop al Romanului.

Mi-ar putea spune cineva, că P. Sfinția Sa a fost unealta unui partid politic.

Nu mă privește aceasta.

S'a zis de cătră unii, că ar fi un agent al patriarhiei din Constantinopol.

Nu știu.

S'a zis pe urmă de aceiași, că e un agent al Romei.

Nu cred.

A zis ministrul cultelor la senat, că e un slab episcop.

Dumnezeu știe. Să-l dea spre judecata soborului, dacă e așa. Eu cred, că un om pătat ar fi fricos și supus.

În sfârșit, ori cum ar fi episcopul de Roman, aceasta nu împoartă când vrem să ne formăm o părere despre legea sinodală. *Fondul chestiunii e*, că P. Sfinția Sa a apărut o *cauză dreață* ca un adevărat ostaș, care cere libertate și condiții de viață pe seama bisericii sale.

Dar *anatema*, cum stăm cu ea? Nu ni-a compromis biserica ortodoxă înaintea lumii acea nenorocită anatema, care-i un „act clerical” și un mijloc de presiune nepotrivit în secolul civilizației? Ce zici la aceasta?

Eu știu altcum. Biserica mea mă învață, că între mijloacele de pedepsire, pe cari le-a primit dela Cristos, cel mai aspru este anatema. Tot biserica mă învață, că ea nu are dreptul să renunțe vreodată la ceva din cele ce i-le-a încredințat Cristos, ci are datoria să păstreze întreg depositul și să învețe neamurile să păzească toate cele poruncite, aducându-și aminte de cuvântul apostolului, că chiar „înger din cer de va propovedui vouă, afară de ce am propoveduit vouă *anatema să fie!*” (Galateni 1, 8). Dr. *Nicodim Milaș*, episcop de Zara și vestit canonist al bisericii ortodoxe

FOIȘOARĂ.

Dușmănia

de N. Zaharia.

(Fine).

Dușmănia este una dintre patimile cele mai dureroase. În ea durerea sufletească se manifestă sub formă de regret și de dorință. Regretăm întâmplarea, care a provocat-o. Cât de liniștiți ne-am fi simțit, dacă ea nu s'ar fi petrecut!

Dorința trebuie socotită și ea ca o formă a durerii sufletești. Cel ce dorește nu se simte mulțumit, până când nu se satisface.

Când cauza care a provocat dușmănia este prea violentă, ea poate pricinui chiar boală.

Îmi amintesc de o întâmplare a unui prieten al meu. Un cunoscut al său i-a adresat niște insulte grave care, având în vedere calitatea insultătorului nu puteau fi pedepsite de cât printr'o corecție pipăibilă. Împiedecându-l să i-o aplice, am făcut foarte rău, căci a doua zi l-am găsit bolnav în așternut.

Nici nu ne putem închipui cât de mare rău poate cauza unor oameni o dușmănie nesatisfăcută. Ea îi roade toată

viața. S'ar părea câteodată, că au uitat-o, dar e destul să le-o reamintești, ori să întâlnească pe cel dușmănit, pentru ca ea să se redeștepte tot cu aceiași putere. Am avut ocazia să observ aceasta la un fost director de pension, acum răposat, căruia un ministru îi închisese pensionul.

Ei bine, când a început să-mi povestească acest fapt, deodată fața i s'a îngălbenit, buzele i s'au învințit, ochii i-au devenit sticloși, iar vocea a început să-i tremure. Și-mi aduc aminte cum îmi spunea că, întâlnind pe acel ministru, într'un local public, l-a chemat deoparte și i-a spus: „Domnule, eu ți-am făcut cel mai mare bine, iar d-ta mi-ai făcut cel mai mare rău; ți-o declar, că dacă te-ai prinde într'un loc ascuns, te-aș omorâ ca pe un câne. Dacă nu fac asta acum, este că mi-e frică de legile țării”.

Nu voi uita nici odată fizionomia îmbibată de ură a omului acestuia.

Dușmănia este precedată de mânie. Ea se mai poate numi și mânie nesatisfăcută, căci dacă am fi reușit să ne satisfacem numai decât, atunci ne am fi liniștit.

Ca orice însușire sufletească, simțirea variază dela om la om. Așa se explică, de ce nu reacționează la durere toți în același fel. În starea normală, timpul chiar dacă nu le șterge pe toate, dar liniștește și dușmăniile omenești. Cu toate acestea, sunt

unii oameni, a căror durere sufletească, a căror dușmănie, crește proporțional cu timpul. Astfel a fost Chateaubriand.

Oamenii cei mai nenorociți sunt aceia, e căror memorie afectivă este prea puternică. Ei suferă insușit mai mult decât ceilalți, fiindcă își reînviiază durerea.

Inteligența are de asemenea un rol de căpetenie în dușmănie. Fenomenele intelectuale, care se observă în ea, se rapoartă unele la memorie, altele la imaginație.

Prin memorie noi păstrăm în suflet motivele cari ni-au provocat-o, iar prin imaginație găsim mijloacele cu cari să ne dăm satisfacție.

Sufletul celui ce dușmănește este într'o neîntreruptă frământare, mai mare sau mai mică, după cum a fost și motivul.

Așa se explică, de ce acel care a fost grav insultat sau umilit, este impropriu la orice muncă intelectuală străină. Când dușmănia ajungela paroxism, atunci ea se aseamănă mult cu monomania. Căci întocmai ca și la monoman, toată viața mintală a dușmanului se învârteste în jurul unui singur gând: acela de a se răzbuna. Simțirea lui nu mai vibrează la nimic străin de aceasta.

Patima ce l-a coprins îi falsifică felul de judecată, făcându-l să mărească pro-

porțiile faptului, care l-a adus în această stare, și să reacționeze în mod cu totul exagerat. De aceea răzbunarea depășește aproape totdeauna măsura.

Formele externe sub care se manifestă dușmănia devin din ce în ce mai puțin perceptibile, cu cât civilizația crește. Căci omul cu cât se civilizează, cu atât devine mai maestru în arta de a simula și disimula.

Iată cum descrie Lebrun exprimarea dușmăniei:

„Această patimă produce încrețituri ale frunții, sprâncenele se lasă în jos și se încrunță, privirea scânteiază, lumina ochiului este ascunsă pe jumătate sub gene și îndreptată în direcția obiectului, ea pare înflăcărată ca și albul ochilor și pleoapele, nările sunt galbene, deschise, mai mari ca de obicei, trase puțin în napoi, ceea ce produce încrețituri pe obraji, gura închisă, așa fel, încât se observă că dinții sunt încreștați, încreșturile buzelor trase înapoi și foarte lăsate în jos, mușchii fălcilor par înfundati înăuntru, culoarea feței, parte înflăcărată, parte galbue, buzele galbene sau livide...”

Aceasta ar fi expresiunea clasică a dușmăniei; dar ea și în medicină, unde este mare deosebire între descrierea tipului clasic al unei boale și felul cum ea se înfățișează în realitate la fiecare bolnav în parte, — tot astfel și aici duș-

scrie *) despre anatema astfel: „această pedeapsă, care și are baza în sf. scriptură și care prin urmare e de origine din dreptul dumnezeesc, are să o aplice biserica pentru cele mai grave delictive bisericesti... Fiindcă această pedeapsă se bazează pe dreptul divin, biserica are dreptul și astăzi și pentru toate timpurile, — să dea anatemei pe tot cel ce s'a făcut vrednic de această pedeapsă". Mitropolitul Șaguna, în „Compendiul de drept canonic" la pag. 437 înșiră câteva dintre delictive, cari sunt a se pedepsi cu anatema, adunând astfel dreptul întrebunțării unui „act clerical". Că nu se va fi potrivit un asemenea act în secolul civilizației — se prea poate. Măne ar putea veni cineva să ne spună, că nu se mai potrivește cu secolul civilizației să merge la biserică; poi-măne ar putea adăoga un al treilea, că nu mai e modern să credem în Dumnezeu, etc. Iată ce progres minunat am putea face în secolul civilizației, vrând să ne acomodăm tuturor gusturilor lui!

Eu știu, că ceace n-a lăsat Cristos e potrivit cu toate secolele civilizației, căci Stăpânul veacurilor a știut mai bine decât noi de ce au oamenii trebuință. Chiar când n'aș fi de această credință, ca organ al bisericii aș avea măcar prudență să nu numesc un lucru al ei drept „act clerical", cum n'a îndrăznit să-l timbreze nici cel mai mirenesc ziar dela noi.

Prin această apărare a anatemei în principiu, nu voesc să susțin, că a fost oportun să facă uz de ea episcopul de Roman în cazul dat care mi-l esplice astfel:

Pe episcopul de Roman mi-l închipui — nu l-am văzut, îl cunosc numai din unele scrieri — ca un om bătrân, care în cele bisericesti ține cu credință neclintită cum trebuie să țină fiecare creștin, dar mai ales nu arhiereu. Când s'a văzut singur și atacat din toate părțile: la senat, la cameră, la sf. Sinod, prin broșuri, în presa zilnică, și-a adunat toată provizia ce o avea întru apărarea bisericii, a dat o detunătură puternică — și apoi pentru un timp oare care s'a retras de pe terenul de luptă, ca să dea răgaz altora să-și tragă seama cu cele ce le fac. Eu cred, că dacă P. Sfinția Sa era mai tânăr și mai în putere, rămânea pe teren, ca să ducă lupta față la față până în sfârșit.

Prin urmare: cine ar putea sta să discute oportunitatea armelor, de

cari s'a servit P. Sfinția Sa; dar să-i conteste dreptul și îndreptățirea de a se scula și a striga alarma, că biserica e înjosită, aceasta nu se poate.

Pentru acest curaj eu îl laud. Alții pot să-l judece cum le place, dar să nu piardă din vedere esența lucrului și faptul, că de nu se ridică împotriva episcopului de Roman, legea se primia așa cum este și creia în biserică starea de lucruri, a cărei oglindă am dat-o mai sus.

Combaterea socială a tuberculozei.

Conferență ținută în 10 Februarie n. 1910 în Sibiu, de Dr. Carol Ungur.

Dacă astăzi îmi dau voie a vă ruga să mă ascultați timp de o jumătate de oră, o fac în interesul combaterii unei boale, care din vechime este cea mai pustitoare și cea mai grozavă. Ce e drept în rândul prim medicul este chemat să o combată, urmând și aplicând îndrumările și mijloacele ce-i oferă știința, dar pentru o combatere cu succes a boalei nu e îndestulătoare puterea medicilor, ci neapărat se recere conlucrarea autorităților publice, a tuturor particularilor, cari au simț pentru nevoile societății omenești și vreau să conlucră la delăturarea acestora.

Prin conferența mea nu vreau să fac presiune asupra Dvoastră în scopul întemeierii unei reuniuni, în care 2—3 oameni isprăvesc bine-rău toate lucrările, iar ceilalți membri cred a și fi făcut pe deplin datoria dacă achită punctual taxa presorisa, — nu, o astfel de acțiune nu intenționez cu considerare la numărul mare al reuniunilor existente, căci prin această s'ar împărți numai puterile și s'ar micșora puterea de contribuție, ci aș îndemna pe toți cei prezenți ca să ajute la realizarea problemei ce ni-am pus, fie ca colaboratori spirituali și răspânditori ai ideilor ce voi espune, fie ca sfătuitoari și conducători ai poporului, ca învățători ai tinerimii, ca conducători ai unui institut sau unei usine, ca șefi de oficiu ori și numai ca capi ai unei familii.

El cert, că cu toată răspândirea ei generală, cu toate devastările ce cauzează între oameni, dintre toate boalele infecțioase nici una nu e privită cu atâta neglijență, nepăsare, fatalism, așa zicând ca un rău ce nu se poate delătura, cum este privită tuberculoza.

Nu trebuie să vă molestez mult cu statistice, de oarece zierele mereu ne aduc vestea, că în orașele mari din lume în fiecare an sufer de tuberculoză pulmonară cel puțin un milion de oameni, dintre cari anual mor cam 150.000, și că jertfele războaielor sunt mici pe lângă jertfele ce reclama tuberculoza în fiecare an.

Nici la noi în Ungaria nu e mai bine, de bună seama numărul tuberculoșilor calculat cu o jumătate de milion nu e prea exagerat, și numărul celor ce mor de tuberculoză pulmonară atinge anual respectabila cifră de 70.000!

Că în această privință orașul nostru înecă stă rău destul, ne arată o privire în registrul morților și o inspecție în localitățile spitalului orașenesc. Numai în trecut vă reamintesc, că tuberculoza nu cruță pe nimeni, bătrân ori tânăr, sărac

gerătoare. Acest din urmă caz nu se întâmplă nici odată în dușmănie.

Pe când mânia te poate omorâ deodată, dușmănia te nimicește încetul cu încetul.

Stările emotive, cari se observă mai des în dușmănie, sunt mânia și căte odată, mai rar, veselie. Mânia ne coprinde când ne revin în minte motivele, care ne-au redescoperit dușmănia. Ea este o repetare mai slabă a celei care ne-a coprins la început, cu o clipă mai înainte de a dușmăni.

S'ar părea ciudat, că în dușmănie, în această dureroasă pasiune, există și veselie, cu toate acestea se întâmplă adesea acest fenomen. Această veselie o simte dușmanul ori de câte ori izbutește să se satisfacă mai mult sau mai puțin în privirea dușmănitului. Căci trebuie să știm, că sunt dușmăni, care nu se plătesc cu una cu două!..

Gânduri răslețe.

Pământul rabdă toate buruenile, ear sufletul omului toate necezurile.

Natura ne-a înzestrat numai cu calități, defectele și le adaptă singuri oamenilor.

El. Măg.

ori bogat, și că nu distruge numai tesutul plămânilor, ci ea poate cauza cele mai grozave stricăciuni, ca tuberculoza a oaselor, a încheieturilor, a peltei coastelor și intestinelor, a peltei creierului, a ochilor și urechilor, a ghindurilor și a multor altor organe vitale însemnate. Și în fine abia cred, că e necesar a arăta marile pierderi ce boala aceasta cauzează avuției naționale, scăderile ce le pricinuește în capabilitatea de lucru a oamenilor, precum și urmările rele ce are asupra generației următoare.

În statele culte din apus: în Franța, Anglia, Belgia și Germania, în parte și în Austro-Ungaria, de două decenii încoace vedem începându-se un curent provocat mai ales prin lucrarea neobosită a unor medici umani, care constatând pustitiile enorme ce le cauzează tuberculoza, a pornit contra acestei boale o luptă energetică, cu ajutorul mijloacelor oferite de știință și experiență, și ca scop final în credința unui succes sigur și-a propus ca să facă să dispară tuberculoza de tot. Va fi fără îndoială interesant și folositor pentru eventualele măsuri de apărare ce vom întrebuița, dacă vom face o scurtă privire asupra acțiunilor întreprinse în țările amintite mai sus.

În Franța, țara sterilității, enorma cifră de 150.000 morți de tuberculoză la an a ajuns să fie de o însemnătate deosebită, și că drept cuvânt a zis un medic renumit, că pentru națiunea franceză combaterea tuberculozei este egală cu o luptă pe viață și moarte.

Primii pași ai societății franceze în această direcțiune au urmărit înființarea de sanatorii și ospicii pe malul mării, menite mai ales pentru copii. În anul 1891 s'a înființat „Liga contra tuberculozei", a cărei armă principală este propaganda și agitația, cuvântul rostit și cel scris. Prin ținerea de congrese, de conferențe publice prin editarea de broșuri, prin câștigarea cooperării învățătorilor, funcționarilor, autorităților publice și a reuniunilor se naște o deșteptare a poporului și prin aceasta a pune stavilă sigură lătrii boalei.

Sanatorii adevărate s'au înființat în Franța puține, de altă parte însă în cursul anului 1901 s'a înființat un nou tip de institut, care în scurt timp a câștigat toate simpatiile bolnavilor și în prezent tot mai mult se răspândește în Europa. Acestea sunt așa numitele dispensarii (frânzezele dispensaires), un fel de policlinică sau birou de îngrijire. Chemarea lor de căpetenie este, ca să afle primele cazuri de îmbolnăvire, să constate primele începuturi ale infecțiunii, după care urmează apoi a se da ajutor și sprijin prin măsuri profilactice și igienice, parte dându-se ajutor material pentru procurarea unei locuințe mai bune, a unei hrane mai îmbelșugate și mai nutritive, îmbunătățind întreg traiul bolnavului, dând îndrumări cu privire la îngrijirea și tratarea boalei, la nimicirea materiei molipsitoare și la scutirea de molipsire a celor din apropiere.

Principiile pe cari trebuie să le cunoască, atât cei sănătoși, cât și cei bolnavi, sunt:

„De tuberculoză te poți păzi" și „Tuberculoza se poate vindeca".

În Anglia răspândirea tuberculozei și în urmare cifra morbidității este ceva mai mică și scade mereu. Motivul acestui fapt îmbucurător este a se căuta de o parte în frumosul progres ce se face în această țară cu privire la împiedicarea lătrii tuberculozei, de altă parte în desvoltarea precugetată și cu plan a legislației sanitare și în aplicarea consecventă și circumspectă de măsuri igienice profilactice pe terenul îngrijirii de locuințe și a bunăstării lucrătorilor. În Anglia încă la începutul veacului al 19-lea s'au clădit spitale pentru tuberculoși, dar prin anii 90 s'au apucat cu zel mai mare să întemeieze institute speciale, și mai mult prin filantropie particulară s'au clădit în toate locurile sanatorii pentru popor, întocmite și conduse în mod esemplar, între aceste ocupă locul prim „Sanatoriul Regele Eduard" care a fost înființat prin o donațiune a unui filantrop nobil, a unui Neamț cu numele Ernst Kassel, care în acest scop a pus 4 milioane de marce la dispoziția regelui englez.

Iar ce privește măsurile igienice-profilactice, cari în Anglia cel puțin indirect au cauzat o scădere de tot însemnată a tuberculozei, acestea sunt: demolarea și închiderea locuințelor nesănătoase și a unor strade întregi, clădirea de case pentru o familie pe pământ uscat după sistemul Cottage, perfecționarea clădirii și întocmirii casarmelor, școalelor și fabricilor, măsuri contra falsificării și stricării mijloacelor de trai, mai ales a cărnii și laptelui. Anglia fiind ferocită a avea o legislație sanitară și a locuințelor așa de potrivită, nu a luat parte la combaterea directă și proprie a tuberculozei până la anul 1898, numai în acest an s'a inaugu-

rat prin „Reuniunea națională pentru profilaxia tuberculozei" o procedură mai activă, ale cărei 6 puncte de căpetenie sunt:

1. Propaganda ideilor antituberculoase.
2. Inspecțiunea comerțului cu carne.
3. Inspecțiunea comerțului cu lapte.
4. Desinfecțiunea gratuită.
5. Cercetarea bacteriologică a eșecțiilor suspecte.
6. Anunțarea obligatorie a casurilor de tuberculoză.

În cursul congresului pentru tuberculoză ce s'a ținut în Londra în anul 1901, renumitul profesor Leyden s'a pronunțat astfel asupra ideilor espuse: „Ne vom mai aduce însă aminte, că primul congres pentru tuberculoză a avut mult să lupte contra necredinței în putința de a vindeca această boală, astăzi s'a auzit e-nunțarea: „Tuberculoza nu numai se poate vindeca, ci în începuturile ei este una dintre boalele care mai ușor se poate vindeca" și vorba aceasta a rămas fără contrazicere".

(Va urma).

Serate de ale meseriașilor noștri.

Reuniunea meseriașilor sibieni, conștient de chemarea sa culturală, Joi, în 27 Ianuarie n. 1910 a ținut prima ședință literară (și prima festivă) din anul de față. Ca în totdeauna, salele Reuniunii au fost tixite de public, apărătorilor celor 3 clase ale noastre. Președintele nostru Tordășianu, înainte de toate mulțamește vicepreș. Poponea pentru conducerea cu vrednicie a ședinței a 12-a din 1909, când d sa, din cauză de morbo, a fost silit să absenteze. „Dar dacă îți datorești mulțamă pentru aceasta, zice Tordășianu, apoi îți datorăm, iubite dle vicepreș., cu toții sinceră recunoștință pentru felul demn cum ai ținut să-ți împlinești datorința prietenească față de mult regretatul dle coleg și conlucrător al nostru Toma Simtion, fost coleg. tip. și zelos și priceput scriitor pe înflegul poporului. Chipul lui Toma Simtion și aprecierea caldă și deamă ce dta i-ai făcut și cari ambele, mulțamită gingașii dle atențiuni, atârână pe părății localului nostru, vor trezi în noi răvna de a munci în mod desinteresat pentru neam și vor fi cel mai potrivit exemplu de împlinirea datorințelor noastre față de cei cari, istoviți de munca grea pentru a noastră luminare și bunăstare, au părăsit asemenea lui T. Simtion, mult prea de timpuriu această vale a plângerilor. Dumnezeu să dea odihnă sufletului acestui neobosit muncitor și să primească acest prinos închinat memoriei lui!"

După acestea dl Tordășianu arătând, că Reuniunea a ținut dela 1898 (de 11 ani împliniți) 136 ședințe literare, schițează programul de lucru al Reuniunii pentru anul 1910 și ține, că e prima datorință a noastră a sibienilor să stăruim pentru o muncă unitară, ce să se urmeze la toate Reuniunile surorii din țară, să lucrăm pentru a ne cunoaște și forțele și părțile slabe, ca astfel primind ce e bun, să eliminăm dintre noi tot ce ne împiedică în mersul bun. Acestea lucruri, astăzi, când dispunem de organul nostru, „Munca", când cei mai mulți dintre conducătorii Reuniunilor noastre de meseriași țin mereu aprinsă făclia, ce luminează căile de urmat, se pot ajunge cu mai multă ușurință.

De încheiere, aducând laude modestului grup de tineri, cari au îmbrățișat cu căldură ideea de a se alcătui în Sibiu prima loge românească de abtinenți, — declară ședința deschisă.

Notarul Duca cetește protocoalele ședințelor administrative, iar după dsa orchestra de sub conducerea bravului domn Maximilian eșecută cu mult foc o arie de veselie. A urmat apoi conferința instructivă a tinerului oul. tip. I. Lazar cu titlul „Femeia în lupta alcoolismului". Dl Maximilian, bun pianist, ne-a delectat cu câteva arii la pian. Drăgălașa Aurelia Pop, ni-a predat draguț poezia „Frumoasă ești o țara mea". Zeloasa dsoară M. Avrigean, ne-a delectat cu o frumoasă doină, cântată cu sentiment, căreia i-a urmat o compoziție pentru orchestră, cu simț eșecută. În „Clăcașii" de Goga, harnicul I. Miga, a fost neîntrecut. Dl N. Topolog, de data aceasta ni-a cântat frumos pe „Mugur mugurel". Fiica regretatului inginer Ilie Dop, mititica Zinca Dop, cu voce îngerească ni-a predat poeziile „Firul vieții", „Fiica română" și „Noaptea Crăciunului", scoțând lacrimi din ochii multora din participanți. Punctul final a fost al bravei orchestre, ce ni-a făcut oinște.

La încheiere s'au sortat 15 cărțile, iar dl Tordășianu ne-a invitat la ședința din 24 Februarie n. c., ce va fi închinată memoriei scriitorului Ioan Creangă.

„Învingătorul".

*) „Das Kirchenrecht der morgenländischen Kirche". Mostar, 1905. Ed. II, pag. 501.

mânia nu se manifestă la doi oameni în mod complet identic.

Dușmănia omului simplu este mai ușor de constatat, căci lui îi este mai greu să o ascundă. N'a devenit încă mustru în arta de a disimula.

Cu totul altfel se petrec lucrurile, când este vorba de omul rafinat. El nu și-o arată prin nici un semn al fizionomiei. Aceasta îl face să fie și mai periculos.

Făcarnicul este și mai artist. Conform principiului său sfânt, ca să exprime totdeauna contrariul de ceea ce simte, — dânsul nu numai că nu-și va arăta dușmănia, dar va căuta să exprime contrariul ei.

Dușmănia propriu zisă, fiind o pasiune lentă, turburările trupesti, cari se produc prin ea, sunt relativ puține și ele atârână bine înfeles de intensitatea ei.

Când motivul care a provocat-o este mare și cel stăpânit de ea este prea impresionabil și ambițios în același timp, atunci turburările organice pot fi destul de mari. Se observă în acest caz pierderea poftelor de mâncare, insomnie, boale de ficat și boale mintale.

După cum se știe, în mânia turburările organice sunt mai repezi și mai violente. Ele provoacă adesea chiar moartea imediată, pricinuită de apoplexie ful-

NO UȚĂȚI.

Contribuiri. La fondul cultural al diecezei Aradului au contribuit: dl *Anton Mocioni* 3000 cor., *Familia Mocioni*, din Căpâlnaș, 2000 coroane, *Petru Ionaș* 300 cor.

Regimentul de infanterie nr. 2, staționat până acum în Sibiu, părăsește orașul nostru cu ziua de 1 Martie. Din motivul acesta muzica regimentului a cântat ieri Duminecă dela 11 până la 12 și jumătate după amiază în Piața mare; iar Vineri seara, 25 Febr. n. va fi o retragere militară cu muzică. Regimentul, care în parte e românesc, s'a bucurat de simpatia sibiienilor.

Intrevedere de monarhi. „Giornale d'Italia”, organul ministrului președinte italian Sonnino, vestește, că la începutul lui Martie va avea loc în Veneția o întrevedere a împăratului Wilhelm cu regele Victor Emanuel.

† **Ioan Budințian.** La încheierea foii primim dureroasă știre, că unul dintre cei mai valoroși fruntași ai fraților din Banat, *Ioan Budințian*, fost avocat, fost deputat sinodal și congresual, etc. a decedat în Bocșa-română.

Comitetul central electoral al comitatului Sibiu ține ședință Vineri în 4 Martie n. c. în sala mică a casei comitatense.

† **Alexiu Onițiu.** Vineri a încetat din viață, aici în Sibiu, în etate de 71 ani, după lungi suferințe, *Alexiu Onițiu*, jude regesc în pensie. În mormântarea i s'a făcut erii, Duminecă, dându-i-se acestui bun Român onorurile din urmă din partea unui număr și ales public românesc din Sibiu. Actul funebru l-a sevărit dl protopresbiter Dr. *Ioan Stroia*, asistat de preotul *Ioan B. Boiu*, iar răspunsurile funerale le-a dat corul seminarial, condus de dl profesor *T. Popoviciu*. Pe deodată îl deplâng: văduva *Tereza*, născută *Catona*, sora *Maria*, fiii *Virgil Onițiu*, directorul gimnaziului nostru din Brașov, *Victor Onițiu*, comerciant în Sibiu, *Valeriu Onițiu*, controlor la direcția căilor ferate din Seghedin, fetele *Mariț*, măritată *Radu*, și *Ana*, apoi ginere, nurori, nepoți și nepoate. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă!

Hymen. Domnul *Teofil Bucsa* absolvent de teologie și Domnișoara *Victoria Faraș*, fidați.

Din experiență. Un doctor *Heinhardt* a ținut o conferință în Londra despre lungimea vieții. Doctorul a arătat, că viața cea mai scurtă o au cârciumarii și chelnerii; iar cea mai lungă decât toți: preoții și grădinarii. A mai zis, că copiii din părinți tineri sunt mai puternici la trup; cei născuți din părinți în vârstă bărbăției până la 40 de ani, sunt mai mințoși; copiii născuți din oameni peste 40 de ani, sunt foarte mițoși.

Trei capitale. Iată cum a crescut numărul populației, într-o sută de ani, în 3 mari capitale europene, în Londra, Paris și Berlin. *Londra*: un milion în anul 1801; aproape 6 milioane în 1901; *Parisul* dela 600 de mii s'a înmulțit la 3 milioane și jumătate; *Berlinul* dela 181 de mii s'a urcat la 2 milioane și jumătate în același timp de un veac.

Poruncă rusească. Ministrul președinte rus *Stolipin* a dat guvernorilor o poruncă, în care oprește ca școlile și bibliotecile pentru popor să poarte numele de *Leo Tolstoi*. Porunca, dacă-i adevărată, e de compătimit.

Pedepsit. *Ion Ursu*, din Racovița Sibiului, s'a reîntors pe scurt timp din America, și voind să plece cu totul din sat iarăși în lumea nouă, a îndemnat pe unul din prieteni săi să emigreze împreună. În considerare, că nici unul dintrâșii nu și-au împlinit serviciul militar obligator, poliția de graniță a pedepsit pe *Ion Ursu* cu închisoare de 2 luni și amendă de 300 coroane.

Nemulțumirile din Grecia n'au încetat. O adunare națională va fi convocată să se ocupe cu necazurile țării. Regele grec ar fi zis către regină: „Deoăto coroană pe cap, e mai bine să ai multe coroane în buzunar”.

Cariere nouă. Stăpânirea austriacă a luat măsuri, ca de aici înainte să poată urma și fetele în școlile industriale. Fetele care vor termina cursul, se vor face instalatoare de mașini, electrotehnice ș. a.

Nou element. Dna *Curie*, văduva chimistului francez, a descoperit un nou element, numit *poloniu*, de felul radiului, cu o mare putere de radiare. Razele lui distrug mai tare decât ale radiului.

Cât încasează reuniunile străine? Reuniunea germană din Boemia a încasat în 1909 suma de 400 de mii cor. față de 310 mii din anul precedent. Reuniunea „*Deutsche Schulverein*” din Austria a avut în 1909 venite de un milion, față de 806 mii coroane în 1908. — Aviz celor pe cari îi privește (și în special: aviz cronocarului dela „*Luceafăr*”. Culegătorul).

Gheață artificială. În urma iernii domoale din anul acesta se simțeste lipsa de gheață pretutindenea. Din pricina aceasta mai multe orașe au luat hotărârea de a înființa fabrice de gheață artificială. Timișoara și Aradul vor avea câte o fabrică întemeiată de comună. Orașul *Timișor* a preluat cheltuielile pentru o astfel de fabrică (în legătură cu un abator) în suma de 89 mii coroane. În Oradea mare, și în alte orașe ale țării, se vor ridica asemenea așezăminte din inițiativă particulară.

Invenție. Inginerul *Tesla*, croat de origine, ar fi inventat în New-York un nou metod de a lumina nu numai orașe, ci și ținuturi întregi cu uriașe globuri, cari răspândesc o lumină aproape ca a soarelui.

Dela comitat. Domnul comite suprem al comitatului Sibiu cu datul 17 Februarie a numit oficial comitatens în locul decedatului *Geza Hanus* pe dnul *Ödön Balázs*, fost cancelist comit. iar în locul acestuia a numit cancelist comit. pe dnul *Iosif Regius*, fost cancelist cercual la pretura din Sibiu, în al cărui post a fost transferat cancelistul cercual din Săliște *Arpad Turmus*, iar cancelist cercual pentru pretura din Săliște a fost numit actualul diurnist dela sedria orfană, *Martin Ziegler*.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, din prilejul botezului fiului vice-presedintelui *G. Poponea* la inițiativa expeditorului „*Foii poporului*” *I. Imbăruș*, s'au făcut următoarele daruri: *Nașii D. Opreș*, funcț. la „*Transilvania*” și dăoara *Victoria Vasiliu*, învățătoare (Sura-mare) câte 1 cor.; *I. Imbăruș* și soția *Maria*, moașă, *I. Părău* croitor și *D. Val. Poponea*, cul. tip. câte 1 cor.; *Stefan Duca*, notarul Reun. și soția sa *Maria* câte 50 bani; *Iosif Chidu*, măcelar, 38 bani; *Zaharie Aron*, 40 bani; *George Lazar*, cul. tip. 22 bani; *George* și *Elisaveta Poponea*, părinți și copiii lor: *Ghiță*, *Victor*, *Emilia*, *Dorin* și nou născutul *Remus*, 3 cor.

Procesul Haverda, cum am anunțat în numărul trecut, s'a terminat în zilele acestea la Seghedin prin o senzațională achitare. Privitor la faptele antecedente acestui proces, se știe că în Martie anul trecut văduva bogată a unui avocat *Haverda* a fost împușcată pe stradă în *Maria-Teresopol* (*Szabadka*). Au fost bănuți de vinovați și arestați: *Aladár Jánosy*, *Anton Vojtha*, doi mici funcționari, și ficea celei omorâte, *Maria*. Cel dintâi recunoscându-și fapta, s'a apărât zicând, că numai din iubire pentru femeia aceasta, care trăia în mare strâmtorare, a comis crima omorând pe bătrâna *Haverda*, o femeie aspră și crudă cu ficea sa. Vina celorlalți doi, ea părtași la omor, nu s'a putut dovedi lămurit. Procesul a stărnit o puternică mișcare în Seghedin: *Mercuri* s'au așteptat verdictul în fața tribunalului cam 5 mii de oameni cari au primit achitarea cu mari ovățiuni. *Maria Haverda* a primit buchețe, ba drept pupăză pe colac i s'a dat și un banchet, iar la gară au însoțit-o mii de cetățeni și au adomnat-o cu mult tărboi. — Sosind însă la Budapesta, s'a schimbat norocul: la gară așteptau câteva sute de persoane, care îndată ce au zărit-o la fereastra vagonului, au început a striga: „*Pfui!*” La spânzurațoare! Jos cu idiota de jurați! Într-o șuierătură publicului, la brațul unui avocat apărător, cu multă greutate a pătruns în hala de șosire. Poliția în sfârșit a izbutit a face ordine și a împrăștiat pe demonstranții, cari încercaseră mereu să insulte pe *Maria Haverda*. — Aproape toate ziarele, vorbind despre achitarea dela Seghedin, susțin că verdictul juraților d'acolo este un nou argument despre defectul instituției curții cu jurați.

De vânzare ziarul „Tribuna” de pe anul 1896, colecție completă, legată, cu 28 coroane și „*Dreptatea*” de pe anul 1896, iarăși colecție completă legată, cu 20 coroane.

Anunț. Primăria din loc anunță celor interesați, că începând cu ziua de astăzi 21 Febr. n. ori ce câni, chiar și cei cu botniță, cari vor fi găsiți pe teritoriul orașului Sibiu umblând fără stăpân, vor fi prinși și îndată exterminați.

Deochiul. Credința în vrăjirea ochiului este răspândită în toată lumea. Doctorul german *Seligmann* a publicat acum o carte, în care a cules mai tot materialul enorm, privitor la credința în această vrăjă, care se găsește și la popoarele vechi, la inzi, perși, egipteni, apoi la greci, romani, arabi și la alte popoare. Cartea lui *Seligmann* se zice, că este cea dintâi lucrare științifică asupra deochiului. Nu știm, dacă autorul va fi pomenind și de număroasele descănțecuri de deochi, aflătoare la poporul românesc? Despre credințele țăranelor din Italia de astăzi, se pare că se ocupă de-amănuntul.

Al 152-lea! Casariatul „*Reuniunii române de înmormântare din Sibiu*” a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru *Maria Apolzan* n. *Armășan*. Acesta este al 152-lea caz de moarte în anul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

A 17-a însoțire Raiffeisen în comitatul Sibiu. La stăruința notarului *D. Munthiu* și a parohului *Ig. Filip*, bravii fruntași ai comunei *Reciu*, au înființat acolo o 45 de membri. Statutele însoțirii sunt aprobate de tribunalul r. din Sibiu, și astfel însoțirea din *Reciu*, carea este a 17-a din comitatul Sibiu rațional de activitate al Reuniunii rom. agricole sibiene, își începe zilele aceste activități.

Concert în Cluj. „*Reuniunea sodalilor români din Cluj*” dă un concert împreună cu dans, Duminecă în 27 Februarie n. 1910 în sala cea mare a „*Redutei*” din loc, în fața localului reuniunii, cu concursul orchestrei militare a regimentului de infanterie ces. și reg. Nr. 62. Începutul precis la 8 ore seara.

Cărți și reviste.

Geografia Ungariei de *Dr. Némethy Károly*, prelucrată după noul plan ministerial, pentru preparandii etc. trad. de *Nic. Mihulin*, profesor, Partea III, Brașov, Edit. libr. Ciureu, 1910. Un volum de 116 pp. Prețul 160 cor.

În amintirea canonicului Augustin Banea, articolele retipărite de comitetul central al Ligei culturale, *Vălenii-de-Munte*, tip. N. R., soc. pe acții, 1910. Un vol. de 200 pp. Prețul 50 bani.

Albumul Banea, cu copertă artistică în culori și alte multe clișee alese cu îngrijire. S'a dat la tipar și va apărea în curând la Blaj. Textul cuprinde: toate articolele gazetelor și revistelor dela noi și din România, române și străine, dela moartea regretatului mare bărbat; toate telegramele de condolență, nenumărate scrisori nepublicate, descrierea completă a înmormântării, cu amintirea tuturor cununilor ce s'au trimis, cu toate discursurile ținute, cu numele notabilităților cari au luat parte, etc. etc. Se nădăjduiește să fie un semn de pietate vrednic de memoria neuitatului *Banea*. Se va vinde în folosul ridicării unui mauzoleu la groapa lui *Augustin Banea*. Abonamente se pot face la adresa: *Albumul Banea. Seminarul teologic, Blaj — Balázsfalva*. Să se retrimite listele de abonament.

„Biblioteca pentru toți”, Nr. 486 cuprinde: *Dubrovski*, admirabilul roman al marelui poet rus *Pușkin*. Prețul 30 bani. *Dubrovski* e un roman plin de peripeții, foarte concis, în care în jurul banditului *Dubrovski* apar figurile pline de interes ale unor proprietari ruși, și figura ideală și poetică a unei copile înamorate de *Dubrovski*. Acesta nu e un hoț în sensul obicinuit al cuvântului, ci un revoltat în contra stărei de lucruri din Rusia, unde favoritismul și nerespectul legilor aduce la sapă de lemn pe tatăl lui *Dubrovski*, deposedându-l de pământul lui în favoarea unui boier rus. Catalogul complet al acestei „*Biblioteci pentru toți*” ce compune 500 de numere, a se cere la *Librăria Editoare Leon Alcala*, la București.

„Luceafărul”, revistă literară și artistică, Nr. 4, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: *Maria Canțan: Cântare* (poezie). *Al. Cazaban: Fieele de paie*. *L. Florianu: Cântec* (poezie). *Em. Gârleanu: Din lumea eelor ce nu cuvântă: Filozoful, Singurteci, Poporanismul: O anchetă literară*. — Răspunsul dlor *Ioan Adam* și *Caton Theodorian*. *N. Dumbrăveanu: Cântec* (poezie). *G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală: „Prostul” de Fulda și „Revizorul” de Gogol*. *Vasile Stoica: La Aniș bogăta* (poezie). *Caton Theodorian: Ispravnic, zapoi, pomoinici: Cum a dres-o inginerul*. *D. P.: Visuri* (poezie). — * * * *Cugetări*. *Cronică: Adelina Tăslăuanu* n. *Oitean*. O bildă frumoasă. *Sadoveanu* despre poetul *G. Rotică*. *Poetul A. Stavri*. Un scandal universitar. *Biblioteca Tineretului*. *Iarasi Asociația din Arad*. *Reviste și ziare*. *Știri*. — *Bibliografie*. *Ilustrațiuni: Porturi din comuna Jupa* (jurul *Caransebeșului*). *Țărani „pădureni”* din comunele *Roșcani* și *Făgetel*, ținutul *Dobra*. *Port din Bioaz* (*Valea Jidanului*), comitatul *Ciuc*. *Grănițer român din districtul Năsăudului*.

Economie.

Mașina „Tornado”.

Aducem la cunoștința economilor noștri, că punem la dispoziția obștei mașina „*Tornado*” pentru sfârșitul cocenilor (tugurilor, pășilor, paielor) de ocucruz, care e ușor de transportat, având numai 160 chlg. greutate, și ușor de manuat, și pe deasupra se poate folosi și la tăiatul altor nutrețuri.

Mașina se poate lua în primire ori când dela școala economică consistorială (*Waiseng* 9.) Cei cari o folosesc sunt îndatorăți a o aduce și a o returna în stare bună pe cheltuiala lor.

Apelăm la cărturarii noștri (preoți, învățători, notari, primari etc.) să atragă atenția economilor din comune asupra acestei mașine.

Sibiu, 17 Februarie n. 1910.

Comitetul central al „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu*”.

Pant. Lucuța
prezid.

Vic. Torășianu
secretar.

Poșta ultimă.

Comitetul național român.

Comitetul național român și deputații noștri din dietă au ținut ieri Duminecă o conferință intimă în Budapesta, pentru a se sfătuși și a lua hotărâri cu privire la alegerile parlamentare, cari vor fi în curând efectuate.

Constituirea noului partid.

Sâmbătă d. a. la orele 3 s'a ținut în sala mare a redutei din Budapesta adunarea de constituire a partidului nou unguresc, botezat partid național al muncii. A luat parte o lume imens de mare. Din provincie au participat mai multe delegațiuni. Adunarea a fost președată de contele *Csáky Albin*, fostul ministru de culte. A vorbit ministrul-președinte *Khuen-Hedervary*, apoi contele *Tisza István*, care a propus un proiect de rezoluțiune, votat din partea adunării cu mare însuflețire. Contele *Tisza* a fost aplaudat și sărbătorit.

Constituția Bosniei.

Eri, Duminecă, la orele 12 s'a făcut publicarea solemnă a constituției, dată din partea Monarhului țării acum încorporate la monarhia noastră, *Bosnia și Herțegovina*, în toate orașele din aceste două țărișoare. Legile publicate cu mare solemnitate sunt următoarele: Despre autonomia provincială a acestor țări; despre alegeri pentru adunarea legiuitoare; regulamentul de casă; despre dreptul de asociare și întrunire și despre consiliile distric-tuale.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Hinter dem Vorhang*, comedie. Marți: *Freund Jack*, comedie. Mercuri: *Buridans Esel*, comedie. Joi: *Liebeswalzer*, operetă. Sâmbătă: *Der Kaufmann von Venedig*, tragedie.

Nr. 931/1809.

(60) 1—2

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăță-torești în comunele mai jos însemnate să publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Crăciunești, cu salariu de 600 cor. cuartir, grădină și lemne de foc.
2. Tomnatecul de jos și de sus, cu salariu de 400 cor. cuartir, grădină și lemne de foc.

3. Peștera, cu salariu de 600 cor. cuartir, grădină și lemne de foc.

4. Săliște-Trestia, post ambulant, cu salariu de 600 cor. cu cuartir în Săliște, grădină și lemne de foc.

5. Buceș. 6. Grohot. 7. Luocșul de sus. 8. Mihăleni. 9. Prohodști-Tătărești. 10. Rovina. 11. Șesuri, pe lângă salariul usuat.

Pentru întregirea salariilor la suma

recerută prin noua lege școlară să va cere ajutorul dela stat.

Reflecțanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Duminecă și sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religia să țină școală de repetiție, să conducă în Duminecă și sărbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Petenții au a-și așterne în termenul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt praxa. Brad, la 30 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zărandului în conțelegere cu respectivele organe parohiale și în conformitate cu ordinul consistorial Nr. 8609 Școl. 1909.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

„VIITORUL”

inst. de credit și de econ., soc. pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna).

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Viitorul”, societate pe acții în Ocna-Sibiului se invită în sensul statutelor la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Ocna-Sibiului la 20 Martie n. a. c. la 2 ore p. m. în localul școlii gr.-or. române superioare cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale și constatarea acționarilor prezenți.
2. Numirea notarului adunării generale și alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul anual al direcțiunii și comitetului de supraveghiere și aprobarea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii cu privire la împărțirea profitului curat și hotărâre asupra acesteia.
5. Darea absolutului pe anul expirat.
6. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1910.
7. Eventuale propuneri prezentate în sensul §-ului 27 din statute.

Domnii acționari, cari voiesc să participe la adunarea generală cu vot decisiv, sunt rugați a și depune acțiunile înainte de adunarea generală la cassa institutului cf. §-ului 19 din statute, precum și documentele de plenipotență.

Din ședința plenară a direcțiunii ținută la 3 Februarie 1910 n.

(69) 1—1

Direcțiunea.**Contul bilanț cu 31 Decembrie 1909.**

Active—Vagyon.		Mérleg számla 1909 december hó 31-ével.		Pasive—Teher.	
	K f		K f		K f
Cassa — Pénztár	1,302.29	Capital societar — Részvénytőke	50,000.—		
Cambii — Váltók	152,271.40	Fondul de rez. — Tartalékak	996.35		
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogkölsön	63,998.—	Fondul de binefaceri — Jótékonyági alap	141.52	1,137.87	
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvénykölsön	35,267.—	Depuneri spre fructificare — Takarékbetétek	87,859.83		
Mobilier — Butorzat	419.80	Cont-curent — Folyó számla	757.82		
Amortizare — Leírás	39.80	Reescont — Visszleszámitolás	91,213.—		
Diversi debitori — Külömbűző adósok	540.—	Impr. hip. cedate — Engedményszett jelzálogköls.	14,000.—		
		Creditori — Hitelezők	672.27		
		Interese trans. — Átmeneti kam.	2,830.18		
		Profit curat — Tiszta nyereség	5,287.72		
			253,758.69		253,758.69

Contul Perdere și Profit.

Debit—Veszteség.		Veszteség és nyereség számla.		Credit—Nyeresség.	
	K f		K f		K f
Interese după dep. — Betéti kam.	3,440.08	Interese de escont — Kamatok le-számitolt váltók után	10,957.81		
Inter. de reesc. — Visszlesz. kam.	5,048.44	Interese de impr. hip. — Kamatok jelzálog kölcsönök után	2,943.33		
Inter. de hipot. cedate — Kamat engedm. jelz. kölcs. után	527.90	Interese de oblig. — Kamatok kötvény kölcsönök után	2,383.65		
Spese: — Költségek:		Provizioni — Jutalékok	1,916.01		
Tipărituri și diverse — Nyomtatványok és költségek	600.64				
Porto — Postabér	100.06				
Salare — Fizetések	1,500.—				
Marce de prezență — Jelenléti díjak	312.—				
Contribuțiune: Dare dir. — Egyenea adó	840.16				
10% după inter. de depuneri — 10% adó betét kamatok után	344.—				
Chirie — Lakbér	160.—				
Amortizare din mobilier — Leírás a butorzatból	39.80				
Profit curat — Tiszta nyereség	5,287.72				
	18,200.80				18,200.80

Ocna, la 31 Decembrie 1909. — Vizaknán 1909 december 31-én.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Dr. Nic. Cristea m. p., Marcu Jantea m. p., Isaia Henteș m. p., Moise Opreș m. p.
dir. ex. subst. — vezérig. hely. preș. dir. — ig. eln.

Nicolae Albu m. p., Nicolae Vidrighin m. p., Savu Avram m. p., Isaia Popa m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat contul prezent și l-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Alólirott felügyelő-bizottság jelen számlát megvizsgáltuk és azt az intézet könyveivel összehangzónak találtuk.

Ocna, la 6 Februarie 1910. — Vizaknán, 1910 február 6-án.

Constantin Popp m. p., prez.-elnök. George Comșa m. p. Iacob Manuil m. p.
Savu Radu m. p. Emil Vințeleriu m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

„VICTORIA”

institut de credit și de economii, societate pe acții, în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Victoria”, prin aceasta se invită conform §-ului 17 din statute la a

XXII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad, la 27 Februarie 1910 st. n. la 10 oare înainte de amiază, în localitățile institutului (Calea Arhiducele Iosif nr. 2).

O b i e c t e l e:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Chestia de votare a unui ajutor la zidirea școlii civile de fete din Arad.
4. Modificarea statutelor (§§ 31 și 35).
5. Alegerea a doi membrii în direcțiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențieri, în sensul §-ului 22 din statute, sunt rugați a și înșina la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotență, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 16 Februarie 1910.

(70) 1—1

Direcțiunea institutului.

Active.		Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1909.		Pasive.	
	K f		K f		K f
Cassa în numărar 172,474.84		Capital societar: 6000 buc. acții à 200.— cor.	1,200,000.—		
Bonin Giro-Conto 53,200.99	225,675.83	Fond general de rezervă	1,000,000.—		
Bon la alte bănci	119,525.83	Fond special de rezervă	15,600.—	1,015,600.—	
Cambii	11,278,645.51	Fond de penziuni	145,253.—		
Imprumuturi hipotecare	1,922,759.—	Depuneri spre fructificare	8,899,316.03		
Impr. de Cont-curent cu acoperire de efect și hip.	234,679.—	Depozite de cassă	30,208.28		
Avansuri pe efecte	36,450.—	Cambii reescontate	3,305,379.29		
Efecte proprii:		Contribuțiune restantă la depuneri	20,245.24		
500,000 cor. nom. oblig. com. cu 4% „Pesti Hazai Első Takptár-egyesen” à 90.—	450,000.—	Dividendă neridicată	3,788.—		
100,000 cor. nom. soris. func. cu 4 1/2% „Egyesült bpesti főv. takptár” à 97.—	97,000.—	Diverse conturi creditoare	14,544.93		
24 500 c. nom. oblig. cu 4 1/2% „Hazai Bank r.-t. à 97.—	23,765.—	Interese transitoare anticip. Profit transpus din anul 1908	157,524.—		
20 buc. acții „Banca Austro-Ungară” à 1,700.—	34,000.—	Profit net	200,558.97		
100 b. acții „Ustredni banka ceckych sporitelen” Praga à 400.—	40,000.—				
50 buc. acții „Magyar pénzügyintézetek közp. hitelbankja” r.-t. à 1,000	50,000.—				
10 b. acții Magyar automobil r.-t. Westinghouse rendsz. cu 80% solv.	3,200.—				
60 b. acții „Hungaria” aradi pamutárugyár r.-t. cu 30% s. Acții dela diverse bănci și întreprinderi	9,000.—				
Casa inst. din Arad a filialei din Chișineu și alte realități	100,685.—				
Diverse conturi debitoare	256,500.—				
Mobilier	89,933.87				
după amortizare	9,296.40				
Interese trans. restante	929.70				
	8,366.70				
	12,232.—				
	14,992,417.74				14,992,417.74

Debit.		Contul Profit și Perdere.		Credit.	
	K f		K f		K f
Interese după depuneri	380,602.11	Venit transpus din anul trecut	10,123.90		
Interese de reescont	125,620.02	Interese:			
Spese:		Dela cambii	718,818.26		
Salare	73,244.75	Dela impr. hip.	129,114.83		
Bani de cvartir	12,529.—	Dela impr. de cont curent	7,069.83		
Imprimate, diverse plăți, spese de birou	36,166.64	Dela avansuri pe efecte	2,824.63		
Porto	9,578.69	Dela efecte proprii	33,584.31	891,411.91	
Marce de prezență	3,600.—	Chirii și alte arânzi	12,840.83		
Contribuțiune	55,758.01	Provizioni și alte venituri	27,271.42		
10% dare la dep.	38,060.17				
Amortizare din mobilier	929.70				
Profit tr. din a. 1908	10,123.90				
Profit net	190,435.07				
	200,558.97				
	941,648.06				941,648.06

Arad, la 31 Decembrie 1909.

Dr. N. Oncu m. p., Sava Raicu m. p., Ioan Moldovan m. p.,
director-executiv. secretar. contabil.

Direcțiunea:

Mihail Veliciu mp., Roman R. Ciorogariu mp., Vasile Mangra mp., Dr. Nic. Ciacian mp.
președinte. vice-președinte

Petru Truția mp., Dr. Aurel Demian mp., Traian Vătanu mp., George Popoviciu mp.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

George Feier m. p., preș. Nicolae Marcu m. p., Dr. Sever Isprarnic m. p.
Axentie Secula m. p., Dr. Cornel Ardelean m. p., Iosif Lissai m. p.
revizor expert al „Solidarității”.

Editura și tiparul tipografiei arhidieceșane.